Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Ändring av uppdraget till Socialstyrelsen att stärka hälso-och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering

Regeringens beslut

Regeringen ändrar uppdraget till Socialstyrelsen om att stärka hälso-och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och relaterad rehabilitering (S2024/01779) på följande sätt. Det befintliga uppdraget stärks med utökade medel och uppdragstiden förlängs. Uppdraget ska i stället slutredovisas den 15 oktober 2027. Följande delar läggs till uppdraget.

Socialstyrelsen ska

- stödja regionernas ledningsarbete med sjukskrivning och rehabilitering med utgångspunkt i det nationella kunskapsstödet om hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering och med särskilt fokus på psykisk ohälsa för att säkra de grundläggande förutsättningarna för arbete med sjukskrivning och rehabilitering,
- på regionnivå följa upp hur ledningsarbetet med sjukskrivning och rehabilitering utvecklas inom de olika regionerna,
- stödja regionerna i implementeringen av rutiner för arbetet med sjukskrivning och rehabilitering, med särskilt fokus på psykisk ohälsa, på ett verksamhetsnära sätt,
- vid behov vidareutveckla det nationella kunskapsstödet baserat på vetenskap, beprövad erfarenhet och bästa tillgängliga kunskap,
- stödja verksamheter och regioner i implementering av individanpassat stöd till arbete (IPS) för personer som till följd av psykiatriska diagnoser har svag anknytning till arbetsmarknaden.

Den tillkommande delen av uppdraget ska utföras i nära samarbete med regionerna.

De redovisningstillfällen som anges i uppdraget till Socialstyrelsen att stärka hälso-och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering (S2024/01779) ersätts enligt följande.

Socialstyrelsen ska senast den 1 september 2025 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Delredovisningen ska innehålla en plan för uppdragets genomförande och de insatser och aktiviteter som Socialstyrelsen avser att vidta inom ramen för uppdraget.

Socialstyrelsen ska senast den 16 december 2025 lämna en muntlig delredovisning av uppdraget. Socialstyrelsen ska senast den 29 maj 2026 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) innehållandes en redovisning av hur genomförandet fortlöper. Socialstyrelsen ska senast den 15 oktober 2027 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2025, utöver de medel som redan har avsatts för uppdraget, använda högst 10 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2025 uppförda anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri, anslagsposten 3 Till Kammarkollegiets disposition.

Medlen betalas ut efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2025. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2026 till Kammarkollegiet.

Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Regeringen gav den 10 oktober 2024 Socialstyrelsen i uppdrag att stärka hälso-och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering (S2024/01779). Enligt beslutet ska Socialstyrelsen stödja hälso- och sjukvården i implementeringen av rutiner för arbetet med sjukskrivning och rehabilitering på ett verksamhetsnära sätt, utreda hur Socialstyrelsen ytterligare kan främja kunskapsutvecklingen om sjukskrivning och rehabilitering, särskilt för området psykisk ohälsa. Socialstyrelsen ska också vidta de åtgärder som bedöms lämpliga, samt vidareutveckla uppföljning och

utvärdering av hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering.

Regeringen gav den 27 februari 2025 Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut 496 miljoner kronor till regionerna för att stärka och utveckla primärvårdens arbete med psykisk ohälsa. Av uppdraget framgår att det i detta arbete även bör ingå att utveckla insatser avseende sjukskrivning i psykiatriska diagnoser och återgång i arbete, inbegripet en utvecklad samverkan med berörda aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen, däribland arbetsgivare. I regleringsbrevet för 2025 har Socialstyrelsen getts i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd inom området stress- och utmattningsrelaterade tillstånd, i uppdraget ingår också att stödja implementeringen av framtagna kunskapsstöd.

Från verksamhetshåll har vikten av att arbete med sjukskrivning och rehabilitering tydligt ingår i hälso-och sjukvårdens ledningssystem för att kunskap och rutiner för sådant arbete i patientnära verksamheter ska få fäste, lyfts till Socialstyrelsen inom ramen för det pågående uppdraget att stärka hälso-och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering. Motsvarande bedömning har lämnats i betänkandet Rätt förutsättningar för sjukskrivning (2023:48).

Vidare framgår det av Socialstyrelsens lägesbeskrivning om hälso-och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering, som är baserad på enkäter till läkare och regionledningar 2023, att flera regioner saknar rutiner för det försäkringsmedicinska arbetet och att det förefaller vara svårt att sprida de rutiner som finns till verksamhetsnivå.

Som stöd och vägledning för hälso-och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering har Socialstyrelsen tagit fram ett särskilt kunskapsstöd riktat till vårdgivare. Av stödet framgår bland annat att arbetet med sjukskrivning ska ingå i regionernas samlade lednings-, planerings- och uppföljningsverksamhet liksom annan vård och behandling. Vidare framgår att det är viktigt att det försäkringsmedicinska ledningsarbetet prioriteras och att det finns ett tydligt uppdrag för ledningen att säkerställa de grundläggande förutsättningarna för att det försäkringsmedicinska arbetet kan genomföras på ett kvalitetssäkert, patientsäkert och jämlikt sätt. En förutsättning för att de ovan nämnda uppdragen till Socialstyrelsen ska få genomslag på verksamhetsnivå är att ledningsarbetet med sjukskrivning och

rehabilitering resurssätts och har en tydlig plats i vårdgivarnas ledningssystem.

Mot bakgrund av detta ges Socialstyrelsen nu därför i uppdrag att stödja regionernas ledningsarbete med sjukskrivning och rehabilitering med utgångspunkt i det nationella kunskapsstödet om hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och rehabilitering och med särskilt fokus på psykisk ohälsa för att säkra de grundläggande förutsättningarna för arbete med sjukskrivning och rehabilitering.

Socialstyrelsen ska även stödja regionerna i implementeringen av rutiner för arbetet med sjukskrivning och rehabilitering med särskilt fokus på psykisk ohälsa, på ett verksamhetsnära sätt. Ett sådant stöd kan exempelvis ges genom att Socialstyrelsen stödjer regionerna i framtagande av planer för hur grundläggande förutsättningar för arbete med sjukskrivning och rehabilitering ska säkras. Om det finns behov så ska Socialstyrelsen också kunna vidareutveckla det nationella kunskapsstödet.

Ett betydande antal människor har till följd av psykiatriska diagnoser svag anknytning till arbetsmarknaden, exempelvis personer med schizofrenidiagnos. Det stora flertalet lever på sjuk- eller aktivitetsersättning eller annat ekonomiskt stöd från samhället, vilket i sin tur innebär en mycket låg inkomst.

Hälso- och sjukvården kan inom ramen för sitt ansvar och i samverkan med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan erbjuda individanpassat stöd till arbete enligt IPS-modellen (individual placement and support) till personer som till följd av psykisk sjukdom saknar eller har en svag arbetsmarknadsanknytning. Tillgången till sådant stöd är dock ojämnt fördelat över landet. Socialstyrelsen ska därför stödja implementeringen av individanpassat stöd till arbete enligt IPS-modellen.

Regeringen beräknar att avsätta medel för uppdragets genomförande även under 2026 och 2027, under förutsättning att riksdagen anvisar medel för de aktuella anslagen.

På regeringens vägnar

Anna Tenje

Sofie Östling

Kopia till

Förvaltningsavdelningen
Socialdepartementet/HC
Socialdepartementet/SL
riksdagens socialförsäkringsutskott
riksdagens socialutskott